

РЕШЕНИЕ

№ 5165

гр. София, 31.07.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 19 състав, в публично заседание на 12.07.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Доброслав Руков

при участието на секретаря Станислава Данаилова и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **9993** по описа за **2016** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 и следващите, във връзка с § 49 от Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Делото е образувано по искова молба на И. Ц. И., изтърпяващ наказание „лишаване от свобода“ в затвора в [населено място] -ищец срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ (ГДИН) при Министерството на правосъдието за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 25 000 лева, изразяващи се в претърпени болки и страдания, от неоказано и неадекватно лечение с начален период на увреждането 03.11.2014 г.

Ищецът твърди, че е бил лишен от специализирано лечение, в резултат, на което е развил хроничен простатит, тумор на дясната гърда и дископатия – дискова протрузия ниво L3.

Бездействията на ответника представляват нарушение на чл. 3 от ЕКЗПЧОС.

Претендира се изплащане и на законна лихва върху обезщетението. Не е посочен точния момент, от когато се иска присъждането на лихва, но предвид факта, че това е направено с подаването на първоначалната искова молба на 10.10.2016 г., съдът намира, че претенцията е именно от тази дата - датата на завеждане на иска.

С молба от 06.12.2016 г. назначеният по реда на ЗПП процесуален представител на И. И. е направил уточнения. Посочено е, че длъжностни лица при Затвора в [населено

място] не са изпълнили задълженията си по чл. 138, ал. 1, т. 1 от ЗИНЗС.

В резултат на това бездействие ищецът е получил увреждане на дясното око – вижда само размазани цветове. Налице е също и диагностицирана левостранна протрузия на ниво L3- L4. Преболедувал е от простатит и Бъбречно-каменна болест. Простатитът в началото е бил само остър, но впоследствие поради неочаквано лечение е станал хроничен. Поради малката площ на помещението, където е пребивавал ищеца, той е получил и хроничен бронхит.

Тези бездействия, обуславящи физическите му страдания са довели и до психическо разстройство.

С молба от 30.12.2016 г. назначеният по реда на ЗПП процесуален представител на И. И. е направил уточнения, сочейки, че поддържа вече направените уточнения и че началният момент на увреждането е 03.11.2014 г. датата на първоначалното задържане на И. до предявяването на иска. Посочва, при първоначалното му задържане, ищецът не е страдал от никакви заболявания, което се установява от медицинската документация и направените му изследвания в МИ на МВР. В условията на затвора „острият простатит” е прерастнал в „неспецифичен уретрит”.

Към молбата са приложени медицински документи и актове на СГС, приобщени по ДП № 192/2014 г., пр. пр. 14887/2014 г. на СГП. Медицинските документи касаят извършени изследвания и назначени лечения на И., в условията на предварителното му задържане.

Ответникът по иска, Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията”, в представения от пълномощника му юрисконсулт Д. писмен отговор оспорва иска. Сочи, че претенцията за претърпени вреди е изцяло недоказана, защото не са представени доказателства за това, че ищецът е претърпял вреди в следствие на незаконосъобразни действия на длъжностни лица или органи на ГДИН. Твърди се, че претендираните вреди не са в следствие на осъществявана административна дейност по смисъла на чл. 1 от ЗОДОВ. Не е доказана и причинно-следствената връзка между претендираните вреди и сочените незаконосъобразните бездействия.

С молба от 20.03.2017 г. ответникът е представил допълнителни доказателства, свързани с оказано на И. медицинско лечение в Затвора в [населено място].

По време на последното проведено по делото съдебно заседание, ищецът се явява лично и с адвокат В., която поддържа исковата молба, както и представените вече писмени бележки.

Ответникът не се представява. Пълномощникът му юрисконсулт Н., в писмена молба оспорва исковата молба, като моли същата да бъде отхвърлена. Поддържа вече представените писмени бележки. Претендира присъждане на юрисконсултско възнаграждение.

Участвалият в производството по делото прокурор – представител на СГП счита, че претендираните неимуществените вреди са недоказани, поради което претенциите са неоснователни.

Административен Съд С. - град, I отделение, 19-ти състав, след като взе предвид наведените в исковата молба доводи, изразеното становище на пълномощника на ответника и на представителя на СГП и се запозна с приетите по делото гласни и писмени доказателства, намира за установено, от фактическа страна, следното:

Между страните не се спори, че през процесния период, по време, на който се сочи, че са претърпени вредите, И. И. е излежавал наказание „лишаване от свобода” в Затвора в [населено място].

Видно от медицинската справка от 13.03.2017 г., изготвена от д-р Х. при СБАЛЛС, [населено място], И. И. е бил настанен в ареста на [улица]на 04.11.2014 г. до 02.11.2015 г., след което е бил преведен в затвора в [населено място]. При първоначалното му настаняване в затвора е проведен преглед, при който той не е съобщил за оплаквания и минали заболявания. На 14.01.2015 г. по повод на оплаквания от болки ниско в корема и болки при уриниране е направена консултация с уролог V МБАЛ, [населено място]. Диагностицирано е леко увеличение на простатата. Дадена е препоръка за микробиологично изследване на еякулат и изследване за хламидиална инфекция, което не се покрива от НЗОК. Назначено е антибиотично лечение. И. не е дал еякулат, поради което такава изследване не е направено. На 30.01.2015 г. И. е бил хоспитализиран в МИ на МВР за провеждане на изследвания и лечение. Изписан е на 02.02.2015 г. с диагноза „остър простатит”.

На 09.06.2015 г. ищецът е бил хоспитализиран във вътрешно отделение на СБАЛЛС, [населено място] с диагноза „хроничен простатит”. Проведено е лечение, което му се е отразило добре. Постъпил е в болницата за втори път на 12.12.2015 г. и е изписан на 17.12.2015 г., с данни за наличието на пясъчинки в десен бъбрек.

По време на първото проведено по делото открито заседание на 16.05.2017 г. адвокат В. е направила уточнение, посочвайки, че а периода на увреждането е от 03.11.2014 г. до 10.10.2016 г. Първото заболяване на ищеца, за което се претендират вредите, е хроничен простатит, който поради ненадлежно и своевременно лекуване е преминал в неспецифичен уретрит и сега се налага да бъде опериран. Второто заболяване е дископатия, третото е хроничен бронхит, четвъртото е туморно образувание (бучка) в горната част на дясната гърда, а петото е късогледство само с дясното око. Ищецът не е диагностициран, но е правил опити за самоубийство, искал е консултация с психолог или психиатър, но не му е осигурена такава извън затвора. Има също заболяване на прешлените – лумбална спондилоза, левостранна дискова протузия, лек лумбален вертебрален синдром.

По делото са изслушани заключения на две съдебно-медицински експертизи и съдебно-психиатрична експертиза, като същите са били приети като доказателства по делото.

Разпитани са и по двама свидетели, на ищеца и на ответника за доказване, съответно за опровергаване на направените твърдения.

Административен Съд С. - град, I отделение, 19 състав, след преценка на събраните по делото доказателства по отделно и в съвкупност и съобразявайки доводите на страните, приема от правна страна следното:

По допустимостта на жалбата: Подаването на искова молба по реда на чл. 284, във връзка с § 49 от ПЗР на ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК не е обвързано с преклузивен срок. Нейната допустимост е свързана най-вече с редовността ѝ, касаеща посочването на административния акт, който е бил отменен или органа или длъжностното лице, от чието действие или бездействие са причинени претендираните вреди. Претенцията е предявена срещу юридическото лице, представлявано от органа, от чиито незаконосъобразни действия са причинени вредите.

Съдът намира, че исковата молба е редовна, следователно е процесуално допустима и като такава следва да бъде разгледана.

Разгледана по същество, исковата молба е частично основателна.

В чл. 7 от Конституцията на Република България е предвидено, че държавата отговаря за вреди, причинени от незаконни актове или действия на нейни органи и длъжностни

лица. Проекция на този принцип е разпоредбата на чл. 203 от АПК, съгласно която исковете за обезщетения за вреди, причинени на граждани или юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на административни органи и длъжностни лица, се разглеждат по реда на тази глава, а за неуредените въпроси се прилагат разпоредбите на Закона за отговорността на държавата и общините за вреди. За да се разграничат отговорността за причинени вреди по чл. 45 и следващите от ЗЗД и тази по чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, следва да се направи анализ, чрез съпоставка на двете норми. На първо място различieto по между им е свързано с тяхното основание. Отговорността по ЗЗД почива на забраната да не се вреди другиму, докато отговорността по ЗОДОВ е изградена върху идеята за задължение на държавата и общините да спазват правата и законните интереси на гражданите. Именно при неспазване на това основно задължение и когато в следствие на него е причинено увреждане на граждани и юридически лица, възниква основание за ангажиране на отговорност на съответните държавни институции. Съгласно чл. 205 от АПК това са юридическите лица, представлявани от органа, от чийто незаконосъобразен акт, действие или бездействие са причинени вредите. Отговорността по чл. 45 от ЗЗД и тази по ЗОДОВ се изграждат на различна плоскост. Елемент от фактическия състав на неправомерното увреждане по ЗЗД, свързан с неговата субективна страна, винаги е вината, т.е. субективното отношение на деликвентата към протоправното деяние. Характерно за втория вид отговорност е, че е обективна и безвиновна. Тя възниква само при или по повод на осъществяване на административната дейност на държавата или общините. Чл. 203 от АПК и чл. 1 от ЗОДОВ употребяват термините "актове", "действия" и "бездействия", за които легално определение няма в цитираните закони, но под "акт" не следва да се разбира всеки такъв на административен орган или длъжностно лице, а определена категория актове - нормативни, общи и индивидуални административни актове, като тук следва да се разбират всички видове административни актове, издавани от държавни или общински органи в кръга на законово определената им компетентност.

Държавата и общините ще носят отговорност за вреди, причинени на граждани и юридически лица от незаконосъобразни актове, действия или бездействия на техни органи и длъжностни лица при или по повод изпълнение на административна дейност. Анализът на тази норма, налага разграничаване на дейността по издаване на административни актове и тази, която е проява на физическото действие или бездействие. Това има значение при решаване на въпроса за предпоставката, при която увреждения може да търси обезщетение.

Активно легитимирана страна по иска по чл. 284 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК, може да бъде всяко лице, задържано под стража или изтърпяващо наказание „лишаване от свобода”, което твърди, че е претърпяло вреди, в следствие на незаконосъобразни актове, действия или бездействия на държавни и общински органи и длъжностни лица. Този иск представлява автономно средство за защита на частноправните субекти срещу несъобразена със закона административна дейност.

По силата на чл. 285, ал. 2, във връзка с чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, 205 от АПК, искът за обезщетение се предявява срещу специализираните органи по изпълнение на наказанията, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите. Според чл. 12 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, прякото ръководство и контролът върху дейността на местата за лишаване от свобода и пробационните служби се осъществяват от Главна дирекция "Изпълнение на

наказанията", т.е. в случая дейността на ГД „ИН” е регулирана от закона дейност, осъществявана от административните органи и длъжностни лица, структурно обособени в рамките на тази администрация, в съответствие с дадените им от закона правомощия. Т.е. безспорно дейността на ответника, свързана с нормалното функциониране на местата за лишаване от свобода е административна дейност, осъществявана във връзка с прогласените в АПК и КРБ основни принципи.

Съгласно чл. 284, ал. 1, във връзка с ал. 5 от ЗИНЗС, държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3, като настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното. Разпоредбата на чл. 3 от с.з. сочи, че осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. За нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

В разглеждания казус И. И. твърди, че е претърпял неимуществени вреди, изразяващи се болки и страдания, предизвикани от ненавременен и неадекватно медицинско обслужване и лечение, проведено в условията на излежаването на наложеното му наказание, т.е. може да се приеме, че тези твърдени вреди са причинени от подобни на описаните в цитираната разпоредбата чл. 3 от ЗИНЗС, действия или бездействия на органи и длъжностни лица при ответника.

Фактическият състав на предявения иск с правно основание чл. 1, ал. 1 ЗОДОВ с оглед твърденията на ищеца включва в кумулативна даденост: 1. наличие на административен акт от орган на ответника или действие или бездействие на негови длъжностни лица; 2. незаконосъобразност на административния акт, съответно действието или бездействието; 3. причинена вреда и нейния размер; 4. причинна връзка между незаконосъобразния акт и настъпилия вредоносен резултат.

Първата предпоставка в случая е доказана. И. И. е бил задържан първоначално под стража, а впоследствие за изтърпяване на наложеното му наказание „лишаване от свобода” в периода 03.11.2014 г. до 10.10.2016 г. От изпратените от ответника и описани подробно по-горе документи се установява, че ищецът няколко пъти е бил хоспитализиран и лекуван с диагноза „остър простатит” и проблеми с бъбреците.

По отношение на втората предпоставка, дали е имало незаконосъобразност на посочените действия и дали е са налице незаконосъобразни бездействия, т.е. дали ищецът е получил адекватно лечение и медицинско обслужване, в условията на затвора, съгласно чл. 128, ал. 1 от ЗИНЗС, съдът намира следното.

Според цитираната разпоредба при изпълнение на наказанието лишаване от свобода се създават условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишените от свобода.

Видно от заключението на допуснатата по делото съдебно-медицинска експертиза, изготвено от уролог, ищецът е бил прегледан непосредствено от вещото лице. При първоначалното му задържане, И. е съобщил, че има само

хроничен бронхит и не е съобщил за други заболявания. На 14.01.2014 г. след оплаквания е дадено разрешение той да бъде транспортиран до V МБАЛ, [населено място] (очевидно в заключението е допусната техническа грешка, защото видно от представените документи, прегледът е извършен на 14.01.2015 г.), където е проведено ехографско изследване и консултация с уролог. Установени са просветлявания в средната част на простата, което говори за нелекуван „остър простатит“. Ищецът се е оплаквал от смущения в уринирането и често нощно уриниране, със затруднение. Изписано му лечение с антибиотик и са назначени изследвания на еякулат и на кръв за хламидии. Изследванията не са проведени, защото И. не е дал еякулат, а това за хламидии не се заплаща от НЗОК и ищецът не е имал възможност да го заплати. Впоследствие се появили болки в бъбреците и пикочния мехур. Уринирал много често, през 25-30 минути и имал чувството, че задържа урина. През месец февруари 2015 г. бил хоспитализиран в МИ на МВР, като отново е изписан с диагноза „остър простатит“. До началото на 2016 г. постъпва няколко пъти в СБАЛЛС, към Затвора в [населено място]. Видно от медицинската експертиза от 18.01.2016 г. И. страда от лумбална спондилоза, левостранна дискова протрузия на ниво L3_L4, лек лумбален вертебрален синдром, преболедувал е от простатит и бъбречно-каменен болест. През цялата 2016 г. И. няколко пъти е постъпвал за лечение в СБАЛЛС.

Според вещото лице, престоят на И. в карцера има сериозно отношение към простатита и камъните в бъбреците. При условията на задържането не е възможно извършване на радикално лечение, въпреки че такова е предприето. Липсата на редовни периодични изследвания и нелекуването на простатата може да доведе до склерозизиране на мехурната шийка, а задържането на урина до бъбречна недостатъчност.

По време на проведеното по делото открито заседание на 23.11.2017 г., вещото лице посочва, че след извършен личен преглед на ищеца е установил, че той страда двустранна литиаза (конкраменти), като по-голям е камъкът в десния бъбрек – 0.6 мм. Простатната жлеза е с размери 30-40-29 мм, което е в границите на нормата, т.е. няма увеличение. Остатъчната урина 66-77 мл, което е над нормата за долна граница от 30 мл. Това задържане се дължи на склероза на мехурната шийка, тя е повдигната, стеснена и пречатства пълното изтласкване на урината. Заболяването е лечимо единствено оперативно. Вещото лице е предложило ендоскопска ТРАНСУРЕТРАЛНА РЕЗЕКЦИЯ (Т.) – електрическа. В случай на лазерна операция мощността е по-голяма, което увеличава риска от възстановяване на склерозата. Т. може да се извърши по клинична пътека на НЗОК, изпълнява се в България, касае се за рутинна урологична операция, която се извършва масово. Медикаментозно ищецът е лекуван, но без особен резултат, за което свидетелства и наличието на простатолити (камъни) в простатната жлеза. Наличието им говори за недобро лечение на простатната жлеза и затова, че организмът се е опитвал сам да се лекува с образуване на тези простатолити. От документацията, прегледана от експерта, се вижда, че на И. са били давани препарати, но недостатъчно последователно, т.е. вследствие на това не съвсем системно лечение, ищецът може да бъде лекуван сега само с операция. Понастоящем той не приема никакви лекарства за урологичния проблем. В случай че операцията

не се извърши в относително кратък срок, количествата остатъчната урина ще се увеличават, което води до рефлекс - инфектирана урина, която се връща обратно към бъбреците. Това ще доведе до тяхното възпаление и ще намали функциите им. Ако състоянието продължи, ще се стигне до формиране на остатъчни азотни тела, които не могат да се изхвърлят с урината и за поддържане живота на пациента, трябва да се включи на изкуствен бъбрек – диализа. До момента на И., не е извършен Т..

Видно от приетото по делото заключение на съдебно-медицинска експертиза, изготвена от специалист по нервни болести, за първи път на 10.11.2014 г. при ищеца е бил констатиран неврозис и гастритис хроника. Същата диагноза е била поставяна при няколко прегледа до 11.05.2015 г. Видно от амбулаторен лист от 25.01.2017 г. на ищеца е бил извършен преглед от невролог, който е констатирал, че И. се оплаква от болки във врата, които се засилват при натоварване, главоболие и виене на свят. На 27.12.2016 г. ищецът е диагностициран с левостранна дискова протрузия ниво L3_L4. Крайното заключение на вещото лице е, че И. страда от дегенеративни увреждания на гръбначния стълб, които настъпват обичайно по възрастово-дегенеративен път у всеки човек. Същите са свързани с болки в гръбнака, главоболие, световъртеж, изтръпване на ръцете и краката. Лекуват се с нестероидни противовоспалителни средства (НСПВС), витамини и физиотерапия, като развитието за пациента е благоприятно, в случай на провеждана периодична поддържаща терапия.

По време на проведеното по делото открито заседание на 26.04.2018 г., вещото лице посочва, че ищецът за първи път е прегледан от невролог на 25.01.2017 г., който го е диагностицирал с увреждане на нервни коренчета, плексуси и световъртеж от централен произход и е назначил допълнителни изследвания. От съвкупната преценка на всички тези данни експертът е достигнал до извода, че при ищеца са проявени т.н. шипове - спондилоза, остеохондроза, които обуславят оплакванията, съответстващи на тези, снети от ищеца при прегледа му - болки по гръбнака в цервикалната част - шийно, изтръпване на ръцете и световъртеж. Тези промени са от възрастово-дегенеративен тип, но могат да се проявят и по-рано. Т. проявление може да се дължи от спане на неудобно легло, а оплакванията могат да се засилят от обездвиженост, вследствие на изтърпяването наказание „лишаване от свобода“. Неблагоприятни фактори като студ, влага, течение могат да обострят заболяването. Този вид заболявания предполагат консервативно лечение с НСПВС. В случая не може да се осъществи оперативна намеса. При ищеца има дегенеративни промени на междупрешленните ставички, лигаменти - сухожилни структури. От документите по делото, вещото лице е не констатирало на ищеца да е провеждана каквато и да е физиотерапия. По делото има медицинска справка с извършените прегледи по дати и диагнози, предписани лечения, но изписаните лекарства нямат отношение към неговите неврологични оплаквания. На ищеца не са изписвани НСПВС. От това, което е налично като медицинска документация по делото, не се установява никакво проведено на ищеца лечение, нито медикаментозно, нито физиотерапевтично на описаните негови неврологични заболявания.

По делото е прието заключение на съдебно-психиатрична експертиза, видно от което психичните оплаквания на И. са от невротичен характер. Според вещото лице, ищецът страда от множество хронични, рецидивиращи заболявания, които в контекста на условията на изтърпяването на наложеното му наказание се тежък стресогенен фактор. Успешното лечение на тези заболявания е от решаващо значение за подобряване на психическото му състояние.

По време на проведеното по делото открито заседание на 26.04.2018 г., вещото лице посочва, че ищецът страда от множеството рецидивиращи телесни заболявания, които са източник и на оплакванията му от психично естество, повишената раздразнителност и нарушение на съня. В някои медицински документи са отразени налични невроза и неврастения, които са сходни оплаквания. Според вещото лице те са свързани с кризи на телесните заболявания и се проявяват при обострянето им. При излекуване или облекчаване на телесните заболявания би трябвало да намалее и свързаната с тях психиатрична симптоматика. Лишаването от свобода се смята за един от основните стресогенни фактори. Физическото оздравяване на ищеца, би довело и до психическа подобряване. При прегледа на медицинската документация, вещото лице не констатирало провеждане на системна терапия на психичните оплаквания на ищеца. Изписаните лекарства са основно за лечение на неговите телесни заболявания. Според експерта, докато не бъде излекуван физически, ищецът ще има съпътстващи невротични заболявания. Настоящият съдебен състав намира и трите заключения за мотивирани, логични, компетентни и съответстващи на събраните доказателства, поради което следва да бъдат ценени като доказателства по делото.

Според тях ищецът страда от хронично рецидивиращи заболявания – хроничен простатит, лумбална спондилоза, левостранна дискова протрузия на ниво L3_L4, лек лумбален вертебрален синдром и шипове - спондилоза, остеохондроза.

Според вещото лице – уролог, на И. не е оказано адекватно лечение. На същия са били давани препарати, но недостатъчно последователно, т.е. вследствие на това не съвсем системно лечение, ищецът може да бъде лекуван само с операция. Към момента на изслушване на заключението, той не приема никакви лекарства за урологичния проблем.

По отношение на второто заболяване – шипове и дискова протрузия, не е провеждано никакво лечение. Не са изписвани нестероидни противовъзпалителни средства и витамини и не е назначавана физиотерапия, което е довело до засилване на неговите болки и страдания.

Независимо от оплакванията, не му е оказвана каквато и да е психиатрична или психологическа помощ, за преодоляване на невротичните симптоми, свързани с констатираните многократно и диагностицирани физически заболявания.

Изложеното дава възможност на съда да направи извод, че ответникът не е изпълнил задълженията си по чл. 128, ал. 1 от ЗИНЗС - да създаде условия за опазване на физическото и психическото здраве на лишения от свобода и чл. 7, т. 5, б. „д” от ППЗИНЗС – да осигурява здравното обслужване в местата за лишаване от свобода чрез провеждане на мероприятия, свързани с

профилактичната и лечебно-диагностичната дейност.

Неизпълнените на тези законови задължения е в противоречие с изискването лишените от свобода лица да не бъдат подлагани на излишно тежки условия и със забраната за жестоко, нечовешко и унизително отношение, съгласно чл. 3 от ЗИНЗС. Т.е. в случая са налице незаконосъобразни бездействия, свързани с неосигуряването на медицинско обслужване и подходящо и адекватно лечение на заболявания, от които е страдал И. И. и които са били диагностицирани, т.е. известни на ответника, видно от представените от самия него медицински документи. Тези бездействия на органите на ГДИН безспорно са могли да бъдат предпоставка за възникване на твърдените вреди.

Във връзка с твърденията за неосигурено лечение на хроничен бронхит, туморно образуване (бучка) в горната част на дясната гърда и късогледство на дясното око, съдът намира, че не са представени каквито и да е документи, че ищецът е страдал от такива заболявания. Няма данни за направени от него опити за самоубийство.

По отношение на третата предпоставка за реализиране на отговорността на ответника по чл. 1 от ЗОДОВ, съдът намира, че тя също е доказана. Ищецът е страдал от хроничен простатит, лумбална спондилоза, левостранна дискова протрузия на ниво L3_L4, лек лумбален вертебрален синдром и шипове - спондилоза, остеохондроза.

Първото от тези заболявания е свързано често уриниране, със затруднения, съпътствано с болки. Задържането на урина е станало причина за болки в бъбреците и пикочния мехур. Второто заболяване е свързано с болки в гръбнака в цервикалната част - шийно, изтръпване на ръцете и световъртеж. Неадекватното и недостатъчно лечение ищецът множеството рецидивиращи телесни заболявания, е станало причина за възникване на оплакванията му от психично естество, като повишената раздразнителност, нарушение на съня, невроза и неврастения.

За търпените от ищеца болки и страдания свидетелстват и показанията на разпитаните в хода на съдебното производство свидетели на 28.09.2017 г.

Свидетелят С. посочва, че познава ищеца отдавна. Преди да влезе в затвора е бил напълно здрав. Според свидетеля, И. постоянно бил в тоалетната, едвам пикаел, пъшкал, охкал. Със сигурност не можел да уринира нормално. С. е виждал неговите мъчения, докато се опитва да уринира в най-различни пози, но безрезултатно. Според него И. има и дископатия – болки в гърба и кръста. Не му е известно да е предприето каквото и да е лечение, в т.ч. да са му предписани медикаменти и физиотерапия. Ищецът няма роднини и не може да бъде подпомаган в лечението си чрез закупуване на лекарства. От края на 2015 г., началото на 2016 г., от когато са в една килия, свидетелят е наблюдавал влошаване на здравословното му състояние и негови оплаквания. Сутрин И. се събуждал със силни болки и не можел да стане по половин час – гръбнак, кръст, крака, всичко го боли. Понякога е викал С. да му помогне да се изправи и да стане от леглото. За болките му давали по един аналгин.

Според показанията на свидетеля П., след последното влизане на И. затвора в [населено място], последният му се е оплаквал, че има проблеми с

простатата – не можел да уринира, изпитвал силни болки, когато уринира. Стоял продължително време в тоалетната. През последните три-четири години имал известни периоди на влошаване, не и подобряване. От медицинския център му давали някакви хапчета, но не искали да го закарат при лекар-специалист. Като цяло здравословното му състояние не било добро. Оплаквал се от проблеми с простатата, схващал се, ставал и започвал да се раздвижва. По принцип лежал по корем дори, когато гледали телевизия и не можел да седи дълго на едно място, защото имал болки в гърба. Правили му някакви процедури с електричество за облекчаване на болките. Ищецът е правил опити да бъде изведен от СЦЗ и прегледан от специалист, но свидетелят не знае дали е имало насрочени дати за прегледи. Приемал е доста лекарства, но после ги спрели. Не можел да разчита на лекарства извън затвора, защото е кръгъл сирак и няма семейство, приятели, близки, израснал е в домовете. На свидетеля не е известно, ищецът да е бил извеждан от затвора за преглед, изследване или операция в лечебно заведение.

Независимо, че двамата свидетели изтърпяват наказание „лишаване от свобода“ към момента на разпита им, съдът намира показанията им за последователни, логични и лишени от очевидни елементи на заинтересованост, поради което следва да бъдат кредитирани. И двамата независимо един от друг, потвърдиха, че И. е страдал от проблеми с простатата и гърба, изпитвал е силни болки при уриниране, не можел да седи дълго време в едно положение и е молил затворническата администрация е за допълнителни прегледи и лекарства. Тези обстоятелства правят предполагаемо съгласуване на показанията им е крайно невероятно.

По делото са разпитани двама лекари, работили през исковия период в медицинския център в затвора в [населено място].

Според свидетеля Т., при първия преглед в медицинския преглед, И. е представил епикриза за лечение в урологичното отделение на Медицинския институт (МИ) на МВР по повод „остър простатит“. Оплакванията продължили и в последствие – затруднено уриниране, болки, парене в простата. Това наложило консултация със специалисти от V МБАЛ, които препоръчали изследване на спермата му и антидиограма, за да се определи дали има инфекция на простата. Това изследване било проведено в лаборатория към 08 Д.. Резултатите показали наличие на бактерии, поради което било проведено антибиотично лечение в медицинския център. В началото имало подобрене за известно време, след това отново започнал да се оплаква. Това наложило нова консултация със специалист, който препоръчал уретротомия. Това е оперативна манипулация, която се извършва в планов порядък, за да се разшири пикочният канал. Такава не била извършена. Според свидетеля, ищецът не приемал лекарства за тези негови урологичните проблеми и не са му извършвани някакви допълнителни прегледи и манипулации за лечението му. Обективно при него има затруднено и болезнено уриниране. Ищецът имал и оплаквания от болки в шийната област и изтръпване на горните крайници, за които е консултиран с невролог. Предписанията за терапия по амбулаторния лист били изпълнени, като му е правена физиотерапия, в рамките на болницата при затвора. Последно преди месец се оплаквал отново от затруднено болезнено уриниране и от болки в

кръста, като по този повод пак бил консултиран с невролог. Давани са му лекарства - нестероидни противовъзпалителни за облекчаване на болките. Всичко, което е било във възможностите на медицинския център, му е било осигурено, като лечение в съответния обем. Според свидетеля, в преобладаващата си част оплакванията на ищеца са субективни. Обективно е налице простатит, от който той понастоящем продължава да страда. Относно болките в кръста - такива оплаквания имат 70-80% от лишените от свобода. Може би става дума за дископатия. Уротомия не е правена, защото в Пета градска болница колегите отказвали да правят уротомии и имало спънки с извършването им. Повечето от болниците не желаят да работят с лишени от свобода, като проблемът не е финансов. По време на хоспитализацията на И. в МИ на МВР, такава манипулация е препоръчана, но не е направена. Ищецът е прегледан и от невролог по повод оплакване от болки на 5 - 6 прешлен.

Свидетелят А. си спомня повърхностно за ищеца. Знае, че лежал в МВР болница, в отделението по урология. Имало препоръки да му се вземе еякулат и да му се направи антибиограма. Това било изпълнено и било проведено антибиотично лечение. После бил воден в Пета градска болница, но нямало никакви препоръки. Уролозите, които искат да работят с лишени от свобода не били много. Такива били възможностите. На ищеца били давани лекарства според оплакванията. Имал проблем с уринирането и трябвало да се уточни, дали е от простата, дали има възпаление, дали е пиелонефрит. За другите здравословни проблеми на И., свидетелят няма точен спомен.

Съдът не може да кредитира изцяло показанията на свидетеля Т., независимо от липсата на данни за негова пряка заинтересованост. Според изслушаните по-горе заключения на СМЕ, на ищеца не са давани никакви лекарства, по специално нестероидни препарати и не му е извършвана физиотерапия, във връзка с неврологичните му проблеми. Точно обратното посочи свидетеля в показанията си.

На практика и двамата свидетели потвърдиха непрекъснатите оплаквания на И. през процесния период, свързани с боледуването от му от „остър простатит” – затруднено уриниране, парене и болки при уриниране. Потвърдено от свидетеля Т. беше, че специалистите-уролози са назначили оперативни манипулации на И., които не са били осъществени. Няма писмени данни, че лекарите в медицинския център в затвора в [населено място] са направили дори опит такива оперативна манипулация, да бъде извършена в болнично заведение извън затвора, с което е нарушено задължението според чл. 7, т. 5, б. „б” от ППЗИНЗС, а именно, че ГДИН, във връзка с медицинското обслужване в местата за лишаване от свобода, определя лишените от свобода, които се нуждаят от специализирано лечение във външни лечебни заведения.

Безспорно е, че не са предприети каквито и да е действия във връзка с лечението на констатираните неврологични оплаквания на И., които отново според приетото заключение, изготвено от специалист-невролог са били налични, състояли са се в болки във врата, световъртеж и изтръпване на крайниците и са били диагностицирани през продължителен период от време. Абсурдно е мнението на доктор Т., че от такива оплаквания страдат 70-80 % от лишените от свобода и че това е нормално.

Страданията на И., свързани с множеството рецидивиращи заболявания са доказани по безспорен начин. Те са се увеличавали във времето поради неказано адекватно лечение и медицинско обслужване, което е предизвикало засилването на усещането му за болка, съответно за физически и душевен дискомфорт.

Съдът не приема доводите на пълномощника на ответника, че за лечението на И. са били предприети всички предписани действия, в рамките на възможностите на затворническата администрация. Както беше посочено по-горе, според мнението на медицинските специалисти – уролог и невролог И. е лекуван непоследователно, нередовно и не се предприети, съответните действия за извършване на оперативна манипулация за отстраняването на урологичния проблем и за лечение на неврологичното заболяване.

Според съда е доказана и четвъртата предпоставка за реализиране на отговорността по чл. 1 от ЗОДОВ – налице е причинно-следствена връзка между констатираните незаконосъобразни действия и бездействия и констатираните вреди, настъпили най-вече от бездействията на лекарите в медицинския център в Затвора в [населено място], организацията, на чиято дейност и контрола върху нея, е в правомощията на ГДИН, съгласно чл. 7, т. 1 от ППЗИНЗС. В случай, че на ищеца е било оказано подходящо, навременно, адекватно и редовно медицинско обслужване, съобразено със здравословното му състояние, той едва ли щеше да изпита болките и страданията, свързани с обостряне и усложнение на съществуващите заболявания.

Съвкупната преценка на събраните по делото доказателства навежда съда на категоричен и несъмнен извод, че за исковия период не му е оказано подходящо медицинско обслужване и лечение, което е влошавало съществено начина и условията за изтърпяване на наказанието.

В пилотното си решение по съединени жалби № 36925/10, 21487/12, 72893/12, 73196/12, 77718/12 и 9717/13 ЕСПЧ посочва, че общите принципи, уреждащи прилагането на чл. 3 от Конвенцията за условията на задържане, са изложени в големи подробности в параграфи 139-159 от решението на Съда по А. и други (цитирано по-горе) и параграфи 65-69 от решението на Съда по Torreggiani and Others. Чл. 3 от Конвенцията защитава една от основните ценности на демократичното общество. Той забранява по абсолютен начин изтезанията или нечовешкото или унижително отношение или наказание, независимо от обстоятелствата и поведението на жертвата. За да попадне в обхвата на този член, малтретирането трябва да достигне минимално ниво на суровост. Оценката на този минимум е относителна и зависи от всички обстоятелства по делото като продължителността на отношението, физическите и психическите последици и в някои случаи пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата. В оценката на условията на задържане по чл. 3 от Конвенцията е особено важно да бъде взето предвид кумулативното въздействие на тези условия, както и конкретните твърдения, направени от въпросното лице, и времето, което той или тя е прекарал/а в тези условия.

Настоящият съдебен състав намира, вземайки предвид събраните доказателства и дадените насоки от ЕСПЧ в делата М. и Н., че в случая

перманентните болки и парене при уринирането, болките във врата, гърба и кръста, както и предизвикания от тях психически дискомфорт, могат да предизвикат чувство на страх от разболяване, незащитеност или малоценност, т.е. налице са доказани вреди, подлежащи на овъзмездяване по реда на чл. 284 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 и следващите от ЗОДОВ.

Независимо от факта, че съгласно чл. 52 от ЗЗД, обезщетението за неимуществени вреди се определя по справедливост, настоящият съдебен състав не може да не се съобрази с практиката на ЕСПЧ. По дела, образувани срещу България по идентични оплаквания – претърпени неимуществени вреди, поради незаконосъобразни действия на органи и длъжностни лица, Европейският съд по правата на човека в С. е присъждал различни обезщетения.

През 2021 г. ЕСПЧ постанови осъдителни решения по делата П. - А. срещу България и И. срещу България и продължи да комуникира редица жалби с оплаквания във връзка с ниския размер на присъденото от националния съд след измененията от 2017 г. в ЗИНЗС обезщетение, поради лоши условия в затворите. Предвид добре установена съдебна практика на ЕСПЧ по предходните дела. по новите жалби българската държава се възползва от възможностите в производството пред Съда да признае нарушение чрез едностранна декларация или да сключи приятелско споразумение.

От мотивите на цитираните решения на ЕСПЧ може да се направи извод, че обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на минимум 4 евро на ден или на 30 % от присъжданото от ЕСПЧ при сходни обстоятелства, е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане. Едновременно с това в повечето случаи такова обезщетение би било достатъчно, за да обезщети вредите, произтичащи от нарушение на забраната за поставяне в лоши условия на задържане по смисъла на чл. 3 от Конвенцията.

В случая е безспорно, че през исковия период 03.11.2020 г. до 10.10.2016 г., И. И. е бил настанен в ареста и в затвора в [населено място]. Т.е. обезщетение, съгласно практиката на ЕСПЧ се дължи за 706 дни. Според установения от ЕСПЧ минимум, размерът на обезщетението е 4 евро на ден или 5 523 лв. (706 дни по 4 евро = 2 824 евро, умножени по 1,9558 лв. – официалния курс на БНБ = 5 523 лв.). Същото се явява адекватно и справедливо.

Предвид основателността на основната претенция доказана е и акцесорната претенция за присъждане на законна лихва от деня на подаване на исковата молба до окончателното изплащане на сумата.

В съответствие с разпоредбата на чл. 286, ал. 2 и ал. 3 от ЗИНЗС съдът намира, че следва да се произнесе и по направените разноски.

Ищецът не е поискал присъждане на разноски, но по делото има изготвени експертизи, като възнагражденията на вещите лица са били изплатени от бюджета на АССГ.

По силата на визираните по-горе разпоредби, когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса.

Предвид частичното уважаване, в съответствие с цитираните норми, ответникът следва да бъде осъден за заплати, направените разноски, изразяващи се в заплащане на възнагражденията на вещите лица от бюджета на АССГ.

Водим от горното и на основание чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, **Административен Съд С. - град, I отделение, 19-ти състав,**

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието да заплати на И. Ц. И., излежаващ наказание „Лишаване от свобода“ с ЕГН [ЕГН] сумата от 5523 (пет хиляди петстотин двадесет и три) лева, представляваща обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се претърпени физически болки и страдания, предизвикани от неадекватно и ненавременно медицинско обслужване и лечение, което е в нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, ведно със законната лихва, считано от 10.10.2016 г. до окончателното изплащане на сумата, като **ОТХВЪРЛЯ** претенцията в останалата ѝ част до пълния размер от 25 000 лева.

ОСЪЖДА Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ при Министерство на правосъдието да заплати на Административен съд София-град, на основание чл. 286, ал. 3 от ЗИНЗС сумата от 350 (триста и петдесет) лева, представляваща направени по делото разноски – заплатено възнаграждение на вещите лица, изготвили заключението по допуснатите съдебно-психиатрична и съдебно-медицински експертизи.

Решението подлежи на обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните, с касационна жалба пред Административен Съд С.-град, Тричленен състав.